

První pomoc po pobodání hmyzem

V posledních dnech dochází ke zvýšenému počtu pobodání od hmyzu, především včel, vos a sršňů. Proto nabízíme několik rad a na závěr také několik zajímavostí z jejich života. První pomoc po pobodání hmyzem V letních měsících hrozí lidem pobodání od vos, včel, sršňů a jiného hmyzu. Jejich bodnutí je nepříjemné a bolestivé. Ve většině případů je následkem bodnutí zarudnutí a menší svědivý, pálivý, bolestivý otok a pupenec.

Někdy ovšem může dojít k závažné život ohrožující alergické reakci, zhoršení zdravotního stavu pacienta a vznik anafylaktického šoku. Bodnutí v těchto případech může způsobit i smrt. Záchraná služba ve Středočeském kraji vyjíždí v letních měsících průměrně dvanáctkrát denně k zdravotním potížím po pobodání hmyzem.

sršeň

Důležité je nejen umět dobře poskytnout první pomoc po pobodání hmyzem, ale zaměřit se zároveň na prevenci, tak aby k bodnutí vůbec nemuselo dojít. Na co si tedy dávat pozor?

Procházky v lese a v přírodě:

Nechodit v trávě bez obutí. Bodavý hmyz může vniknout i do sandálů. Procházky vyžadují jistou opatrnost a obezřetnost. V zemi, ve starých kmenech, pařezech a hromadách dřeva, ale i na půdě a střeše se mohou skrývat vosí i sršní hnízda. Důležité je s tímto faktem preventivně počítat a hmyz nedráždit prudkými pohyby ani u dětí oblíbeným rýpáním klacíkem ve vosím hnízdě.

Pokud už k nehodě, která má za následek vyrojení vzteklých vos dojde, doporučuje se rychlý ústup. Chataři, kteří po roce jedou na dovolenou na chatu mohou narazit na podobné nové nájemníky. V těchto situacích je dobré vosy, včely, sršně nedráždit a jejich likvidaci nebo přesun nechat na odbornících, včelařích, případně Hasičském záchranném sboru, který likviduje tento hmyz ve veřejných prostorech.

Jízda na kole:

Pod tričko nebo otvory v cyklistické helmě se mohou dostat např. vosy, které tak mohou bodnout i několikrát po sobě. Doporučuje se na tento sport používat přiléhavé oblečení a helmu, která má v otvorech sítky určené proti vniknutí hmyzu.

Jídlo a pití:

Při jídle a pití nápojů venku může dojít při nepozornosti ke spolknutí nebo vniknutí

vosy nebo jiného hmyzu do dutiny ústní, případně k pobodání, což může mít za následek otok hrtanu a dušení. Vosy často vnikají do slazených nápojů i piva a často lezou dovnitř láhve, kde nemusí být dobře vidět.

Proto hrozí jejich vypití. Stejně rizikové je i požívání ovoce, sladkostí např. lízátek, na které vosy ráda usedne a může být i spolknuta. Dotyčného pak může bodnout do dutiny ústní, na jazyku v krku, ale i v hrtanu a jícnu. Člověk, kterého vosy píchne do dutiny ústní či krku je i náchylnější k jiným zdravotním problémům jako je pokles tlaku, otok, dušení, astmatický záchvat a ztráta vědomí.

Jak tedy poskytnout první pomoc?

Dobré je chladit lokálně místo bodnutí a otok obkladem nebo studenou vodou. Otoky jsou nejen viditelné na povrchu, ale mohou otéci i sliznice, např. v dutině ústní, ve vchodu do dýchacích cest. Pokud je dotyčný alergik, hrozí u něj rozvoj tzv.

anafylaktického šoku. V tomto případě a v případě bodnutí na krku či v dutině ústní (i u lidí, kteří nejsou alergičtí), je třeba volat záchrannou službu.

Při pobodání na krku a v dutině ústí může dojít k otoku a následnému zúžení hrtanu, což může vést k dušení i lidí, kteří nejsou alergici. Proto je třeba v těchto situacích vždy volat rychlou lékařskou službu na č. 155. Před příjezdem sanity je třeba uvést pacienta do klidu, stínu, nepokládat, ale nechat ho sedět (lépe se mu tak dýchá).

Otok dutiny ústní, krku a hrtanu lze zmírnit a zpomalit cucáním ledu nebo zmrzliny.

Alergici by měli po bodnutí na kterékoliv části těla v případě méně závažných zdravotních potíží požit antihistaminika. Každý alergik by měl pravidelně navštěvovat svého alergologa, který ho pro tyto situace vybaví léky jako je např. Dithiaden, který může zmírnit otok, kožní reakci jako je vyrážka a jiné alergické projevy. Lékař může také sestavit a předepsat tzv. osobní protišokový balíček s vybranými léky, podle obtíží pacienta. V balíčku, který by měl mít člověk stále po ruce, mohou být protialergické léky, léky na astmatické potíže atd.

Lidé, kteří mívají po bodnutí prudkou alergickou reakci a hrozí u nich anafylaktický šok, by měli být od lékaře vybaveni injekcí, kterou si po bodnutí vosou, včelou, sršněm aplikují do svalů. Nejčastěji se jedná o tzv. Epipen – injekční pero, které se snadno aplikuje a obsahuje dávku adrenalinu.

Nejčastějšími projevy alergické reakce a anafylaktického šoku je – lokální otok místa bodnutí, kopřivka, svědění, otok hrtanu, zhoršená průchodnost dýchacích cest a následné dušení, záchvat podobný astmatickému, pokles krevního tlaku, křeče, bezvědomí, někdy i zástava srdeční akce a dechu až úmrtí.

Proto je důležité včas zavolat záchrannou službu na č.155. Rozvoj závažných problémů není okamžitý, ale postupný, během minut od bodnutí, proto se málokdy stává, že záchranná služba nepřijede včas, účinné léky proti alergické reakci a jejímu dalšímu rozvoji, podané přímo do žíly, mají velmi dobrý a okamžitý efekt. Přesto při celkových příznacích bývá nutný alespoň krátký pobyt v nemocnici.

Pokud dotyčný není alergik a nejedná se o bodnutí na krku, stačí lokálně místo chladit a tím mírnit otok. Na svědění a pálení zabírají masti s obsahem antihistaminik, např. Fenistil, volně prodejné v lékárnách.

Zdroj: ZZS Středočeského kraje

Co se sršni ???

Víte, že jed sršňů je méně účinný, než-li včelí ? A že někteří sršni nemají žihadla? Obavy z nich vznikají zejména z důvodu jejich velikosti a hlasitého bzučení. O užitečnosti sršňů v přírodě jsme hovořili s odborníkem Bohumilem Měšťanem.

Sršni (*těž sršně, sršeň obecná, pozn.red.*) jako takoví nebezpeční v jistém smyslu jsou, ovšem jejich užitečnost spočívá v tom, že fungují jako regulátor v přírodě. Takové průměrné sršní hnízdo, kde žije 400-700 jedinců, spotřebuje denně 500 až 1000 g hmyzu, vesměs neužitečného, škodlivého nebo nepříjemného. Vzhledem k tomu, že potravou sršňů je zejména dvoukřídlý hmyz, kam patří mouchy, všelijaké obtížné bodalky, dále komáři, střečci a ovádi, je zřejmé, že sršni vykonávají v přírodě dosti důležitou regulační činnost.

Takže bychom si vlastně měli sršně hýčkat, pokud se objeví na naší zahradě. Jsou skoro tak užiteční, jako třeba vlaštovky!

Dalo by se to tak říct. U nás třeba nepostoupila legislativa tak daleko, ale například v Německu jsou sršni chráněni. Je tam zákonem chráněno sršní hnízdo, tzn. likvidace sršního hnízda je trestána pokutou 50 tisíc euro. Takové právní podmínky u nás chybí, náhled na sršně je stále zastaralý, že je to nebezpečný hmyz, kterého je třeba se bát. I když třeba, v rámci sršní komunity, se nacházejí také sršní samci, kteří vůbec nejsou vybaveni žihadlem - žihadlo je víceméně doménou samiček, protože vzniklo z kladélka (ovipositoru), které samci nemají. Přesto se někdy stává, že dochází k hubení čistě samčích kolonií, což je samozřejmě nerozumné a přírodě to vůbec neprospívá.

Jak ale laik pozná, že se jedná o kolonii samců a že se nemá čeho obávat?

Laik to pozná těžko. Sameček se rozpozná tak, že je velký asi jako dělnice, ale je subtilnější, drobnější, má zajímavě uspořádaná tykadla - ta tykadla jsou černá, ohnutá do stran a nahoru, jako turecké šavle, jeho zadeček má sedm dobře viditelných článků a není zakončen do špičky, jako u dělnic nebo královny, ale je kulatý. Má větší vznosnou plochu křídel, je to dobrý letec. Jiné rozpoznávací znaky nejsou. Toho samečka si můžete bez obav položit na dlaň, nemá čím by vám ublížil. Kategorie sršních samců je nesmírně zajímavá. Když přijde čas jejich pohlavního zrání a vývoje konečné etapy, kdy mají prokázat své opodstatnění, jsou velmi vábeni feromony královen. Rádi létají a pytláčí v cizích vodách. Sršní sameček přilétne k cizímu hnízdu, ovšem tam je u vchodu stráž dělnic a jeho život rychle končí, protože on se oproti dělnicím nemá čím se bránit. Proto se pod sršními hnízdy válí spousta pobodaných samečků. Takže samečci u cizích hnízd prakticky nemají šanci.

(Převzato z časopisu „Příroda“.)

Jan Winkler, MěÚ Rožnov p.R., krizové řízení